

Voorwoord

De voorgaande delen van deze Hoofdstukken Bouwrecht waren gewijd aan onderwerpen waarin de rechtsverhouding opdrachtgever-aannemer centraal staat. Daarbij zijn soms ook bevoegdheden van de architect ter sprake gekomen, doch uitsluitend in verband met de aldaar behandelde vraagstukken, zoals de vertegenwoordigingsbevoegdheid bij de oplevering (deel 1), bij het opleggen van korting (deel 4) en bij het opdragen van meer- en minderwerk (delen 5 en 6).

Thans wordt de vertegenwoordigingsbevoegdheid van de architect als uitgangspunt genomen. Behandeld worden de nog niet eerder ter sprake gekomen gevallen waarin de architect als vertegenwoordiger van de opdrachtgever, met name tegenover de aannemer, optreedt.

Het onderhavige deel is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met mr. W.J.G. Oosterveen, universitair docent bij de Leidse Faculteit der Rechtsgeleerdheid. Gaarne neem ik echter de verantwoordelijkheid voor het uiteindelijk verkregen resultaat op mij.

Hiermee is een belangrijk deel van het architectenrecht beschreven. In een der volgende delen komen de overige rechten en verplichtingen van de architect, in het bijzonder tegenover de opdrachtgever van het werk, aan de orde.

Wassenaar, december 1986
M.A. van Wijngaarden

Bijzonder voorwoord drs. F.F.J. Schoorl

Hulde! Want een voorwoord mag ook prealabel heten. En dat is wel op zijn plaats met deze nieuwe publicatie. Opnieuw voegt Monika Chao-Duivis een gezaghebbende publicatie toe aan haar imponerende publicatielijst. Deze keer betreft het een nieuwe druk van het zevende deel van de Serie Bouw- en Aanbestedingsrecht, gewijd aan het adviseursrecht. Deze materie is de auteur goed toevertrouwd en als BNA maken we dan ook al jarenlang dankbaar gebruik van de kennis van Monika op dit gebied. Zoals we van haar gewend zijn, brengt ze in dit boek op systematische en heldere wijze alle ins en outs van de adviesopdracht in beeld. Dit handzame naslagwerk is daarmee verplichte kost voor een ieder die zich dagelijks bezighoudt met de juridische kant van adviesopdrachten aan architecten en ingenieurs.

Tot zover het prealabele. Dan het persoonlijke. Met ver- en bewondering heb ik de teksten gelezen. Een taalwereld (en denkwereld) openbaart zich. Als BNA en vertegenwoordiger van de branche weten we – soms tot ons ongenoegen – hoezeer woorden en woordjes, contracten en dito relaties, het succes van goede architectuur mede bepalen. In deze publicatie blijkt uit de inhoudsopgave al hoeveel er 'te re-

gelen' is voor adviseurs, waaronder architecten. En in de praktijk van onder meer ons tuchtrecht hoe vaak het goed communiceren daarover en het goed vastleggen leidt tot problemen.

Je komt dan ook heerlijke ver dwaal zinnen tegen als 'Indien er sprake is van onbevoegde vertegenwoordiging door bijvoorbeeld een architect, is het mogelijk dat de opdrachtgever van de architect (de pseudo-vertegenwoordigde) jegens de derde met wie de architect handelde als pseudo-vertegenwoordiger geen beroep worden gedaan op de onjuistheid van de veronderstelling van de derde dat de pseudo-vertegenwoordiger bevoegd was, indien die derde op grond van een verklaring of gedraging van die ander (de opdrachtgever/pseudo-vertegenwoordigde) heeft aangenomen en onder de gegeven omstandigheden redelijkerwijze mocht aannemen dat een toereikende volmacht was verleend, aldus art. 3:61 lid 2 BW'. Naast korte, kordate zinnen als: 'Doen KLIC-melding in beginsel geen taak van de architect'. Er gaan werelden achter schuil. Ook als niet-jurist is het zeer interessant deze wereld voor het beroep of bureau te ontsluiten. Al is het lezen van alle bepalingen monnikenwerk. Precies dat is wat hier omstandig en naar mijn inzicht consciëntieus gebeurt.

Vanuit de BNA onderstreep ik de positie van De Nieuwe Regeling (DNR), die we samen met NIngenieurs hebben ontwikkeld, als dé standaard adviseursvoorwaarden in Nederland. Deze publicatie sterkt onze opvatting dat de DNR in beginsel evenwichtig en breed toepasbaar is. Toch is het de laatste jaren steeds minder vanzelfsprekend geworden dat de DNR (integraal) van toepassing is op adviesopdrachten. Helaas. De DNR zijn geen paritaire – zeg maar: wederzijds geaccepteerde – voorwaarden in de zin van de Gids Proportionaliteit. Het staat aanbestedende diensten in de zin van de Aanbestedingswet vrij om van de DNR af te wijken. In de private markt geldt sowieso contractvrijheid. Architecten en ingenieurs worden geconfronteerd met een wildgroei aan inkoopvoorwaarden, die sterk afwijken van de DNR. En iedere opdrachtgever hanteert natuurlijk zijn eigen afwijkingen ten opzichte van de DNR. Deze praktijk is omslachtig, kostenverhogend en leidt tot onzekerheid en issues met betrekking tot verzekerbaarheid.

Evenwichtige, paritaire voorwaarden zijn dringend gewenst. Dat is in het belang van de opdrachtgever en de adviseur. De BNA en NIngenieurs hebben de handschoen opgepakt. Onder de paraplu van het Programma Beter Aanbesteden verkennen we momenteel samen met de NEVI de mogelijkheden om tot een paritaire opvolger van de DNR te komen. De DNR is op onderdelen zeker voor verbetering vatbaar, maar de hoofdopzet is nog steeds relevant. We moeten niet het kind met het badwater weggooien. In dat verband komt deze publicatie voor ons te snel, maar we hopen binnen afzienbare tijd een paritaire DNR te kunnen presenteren. Daarnaast doet het me deugd dat er wederom prominente aandacht is voor het tuchtrecht van de BNA. De BNA heeft gedragsregels voor haar leden vastgelegd in een BNA Gedragscode. De onafhankelijke tuchtrechtorganen College van Toezicht en Raad van Beroep zien toe op de naleving van de gedragsregels door BNA bureaus. De Gedragscode is in het recente verleden aangepast (in 2016 en in 2019). De actuele versie van de BNA Gedragscode Verantwoordelijkheid, Integriteit en Professionaliteit past in een breed gevoerde discussie binnen en buiten onze vereniging over vertrouwen, diversiteit, inclusiviteit en integriteitsbevordering. De BNA heeft het altijd belangrijk gevonden om de meerwaarde van het BNA-lidmaatschap duidelijk over

het voetlicht te brengen bij opdrachtgevers en binnen de eigen branche. De BNA beschikte al eerder over gedragsregels, maar die waren vooral normerend van aard (*rule-based*). De actuele Gedragscode VIP benadrukt vooral de waarden die passen bij de werkzaamheden van architecten (*principle-based*). Dat past in het beleid van de BNA en haar leden om in te zetten op maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). De actuele gedragscode daagt BNA-bureaus uit om in alles wat zij doen, de gezamenlijk gedeelde waarden – verantwoordelijkheid, integriteit en professionaliteit – als uitgangspunt voor hun handelen te nemen en daarop ook aanspreekbaar te zijn.

Met deze publicatie bewijst Monika Chao-Duivis wederom van onschatbare waarde te zijn voor architecten, het werk illustreert ook dat omgaan met waarden meerdere lagen kent. Ik beveel lezing – al is het maar op hoofdlijnen – dan ook van harte aan. En voor de specialisten Bouw- en Aanbestedingsrecht: veel wijsheid gewenst. Op naar een verbeterde praktijk.

Augustus 2020
drs. F.F.J. Schoorl

Voorwoord bij de eerste druk van de Delen 7 tot en met 10 Bouwrecht (nieuwe opzet)

In de Delen 7 tot en met 10 is het adviseursrecht opgenomen. Ten opzichte van de vorige drukken is er veel veranderd. Niet alleen is het aantal delen waarin het recht van de adviseur is geregeld teruggebracht naar 4, maar ook de inhoudelijke opzet is ingrijpend gewijzigd. De inhoud begint in Deel 7 met de totstandkoming en inhoud van de opdracht, de vertegenwoordiging en de verplichtingen van de opdrachtgever. Ook de tuchtrechtspraak is opgenomen in dit deel. In Deel 8 gaat het om de verplichtingen van de adviseur, de niet-nakoming daarvan en de regeling, de rechtspraak op de verzuimregeling en de duur van de aansprakelijkheid en de vervaltermijnen. De schadevergoeding komt aan bod in Deel 9 evenals de onderwerpen vertraging, onderbreking, opzegging en gevolgen van opzegging. Deel 10 is gewijd aan het auteursrecht van de adviseur (met name de architect) en onderwerpen van financiële aard.

De bespreking gaat steeds uit van de DNR 2011 (2005), aangevuld voor zover dat nog nuttig werd geacht door de SR 1997 en de RVOI 2011.

Ik ben drs. F.F.J. Schoorl, directeur van de BNA, Branchevereniging Nederlandse Architectenbureaus, erkentelijk voor het willen schrijven van het Bijzonder voorwoord.

Bij het werk aan de adviseursdelen heb ik een beroep kunnen doen op de grote kennis van mr. A.A.M. Evers, waarvoor ik haar zeer erkentelijk ben.

Een woord van dank is ook verschuldigd aan Annemieke van Garling voor de begeleiding van het anders opzetten van de serie en aan Nina Perik voor het corrigeren van de tekst van deze delen en het maken van het register.

Voor het nieuwe omslagontwerp gaat mijn dank uit naar Marco Bolsenbroek. Met de vier afbeeldingen, die representatief zijn voor de grote gebieden van het bouwrecht (de infrastructuur in de brede zin van het woord en de B&U bouw) is een knipoog gemaakt naar het omslag, waarmee de serie in 1984 op de markt kwam en waar ook een viertal afbeeldingen met dezelfde symbolische betekenis zijn opgenomen.

's-Gravenhage, juni 2020
M.A.B. Chao-Duivis

Verantwoording van de nieuwe opzet van de Serie Bouw- en Aanbestedingsrecht

De grondlegger van deze serie, Maarten van Wijngaarden, heeft mij lang geleden eens toevertrouwd dat hij voor de opzet van deze serie aanknoopte bij die onderwerpen, waarop de meeste rechtspraak verscheen. Het kwam hem voor, dat de praktijk en de wetenschap het meest behoefte hadden aan geordende rechtspraak op juist die onderwerpen.

Dat is de reden dat deze serie in Deel 1 start met de oplevering en dat in Deel 2 de aansprakelijkheid na oplevering wordt behandeld. Binnen de boeken zelf werd de stof geordend in hoofdstukken, die inhoudelijk het stramien van algemeen naar meer bijzonder volgden.

Wat in de loop der jaren evenwel moeizamer werd, was het feit dat Van Wijngaarden ervoor gekozen had om de inhoud in paragrafen onder te brengen, die doornummerden. Het was daardoor onvermijdelijk geworden om een nieuw onderwerp dat logischerwijs in Deel A, Hoofdstuk B tussen paragraaf 300 en 301 hoorde, te voorzien van een letter: 300a en soms moest zelfs meer dan één nummer tussengevoegd worden. Dat kwam de overzichtelijkheid niet ten goede. Daar kwam nog bij, dat de online uitgave technisch bemoeilijkt werd door dit systeem.

Vroeg of laat zou dan ook het moment aanbreken om met dit systeem te breken en een andere, meer gebruikelijke ordening aan te brengen. Dit bleek zoveel werk te zijn, dat is afgezien van het aanvankelijke voornemen de serie in zijn geheel om te gooien opdat in grote lijnen de volgorde van de meest voorkomende algemene voorwaarden zou worden gevolgd.

De volgorde van de delen is daarom in beginsel dezelfde gebleven vanuit de gedachte, die hopelijk juist is, dat de lezer daarmee vertrouwd is.

Wel zijn de volgende veranderingen wat opzet en inhoud betreft, aangebracht:

1. ieder hoofdstuk begint met een nieuwe nummering en ieder hoofdstuk kent paragrafen en subparagrafen;
2. de thema's worden in beginsel steeds in twee hoofdstukken behandeld: een hoofdstuk met de regelingen van een thema en een hoofdstuk met rechtspraak; daarbij is zo veel mogelijk gewerkt met duidelijk afgeronde onderwerpen,

- waardoor de inhoudsopgave net als in het verleden uitgebreid is en voor de lezer in een oogopslag duidelijk maakt waar iets gevonden kan worden;
3. sommige onderwerpen zijn of worden geconcentreerder bij elkaar geplaatst, bijvoorbeeld het consumentenrecht: daar wordt een eigen boek aan gewijd: Deel 19 en dat heeft met name consequenties voor Deel 1, maar ook in de andere delen worden de verwijzingen die typisch zijn voor het consumentenrecht verwijderd en overgebracht naar het nieuwe Deel 19;
 4. sommige thema's zijn nog wat verder opgesplitst, zo zal Deel 24 gewijd zijn aan de rechtsbescherming in het aanbestedingsrecht; de materiële onderwerpen van het aanbestedingsrecht blijven in vier aparte delen (Delen 20 tot en met 23) ondergebracht;
 5. sommige thema's zijn uitgebreider behandeld (zoals de werkzaamheden en verplichtingen van de aannemer in Deel 14 en de verplichtingen van de opdrachtgever in Deel 16);
 6. waar dat functioneel is, worden titels neutraler geformuleerd, omdat de wereld van het bouwcontractenrecht sinds de start van de serie in 1984 nu eenmaal ingrijpend is veranderd;
 7. dit laatste zal ook met verschillende termen gebeuren, maar ook hier alleen als dit functioneel is en geen afbreuk doet aan de 'kleur' van de bouw- dan wel aanbestedingswereld. Om die reden is ervoor gekozen om in beginsel uitdrukkelijk te blijven spreken van 'aannemer', in par. 1.1.1 van Deel 14 (nieuwe opzet) wordt uitgelegd wat onder die term verstaan wordt. Raakt de term in onbruik dan zal de terminologie worden aangepast;
 8. door de nieuwe opzet wordt de serie uitgebreid van 18 delen naar 24; sommige delen worden iets omvangrijker, maar naar verwachting zullen de meeste delen iets minder omvangrijk worden;
 9. het registerdeel komt met de nieuwe opzet te vervallen;
 10. het trefwoordenregister is vervallen;
 11. waar bij een paragraaf P.M. is opgenomen, is dat gedaan omdat er nog geen rechtspraak op dat onderwerp gevonden is.

Ik hoop en verwacht dat deze nieuwe opzet, die inhoudelijk geheel in de geest van Maarten van Wijngaarden blijft, nog meer dan voorheen de bouwrechtjuristen van dienst zal zijn.

's-Gravenhage, juni 2020
M.A.B. Chao-Duivis

Aanwijzingen bij het gebruik van deze serie

De opgenomen uitspraken zijn vrijwel allemaal gepubliceerd op de websites van de Raad van Arbitrage voor de Bouw (<https://www.raadvanarbitrage.info/portal/results.aspx>) en van de rechtspraak van de overheidsrechter (www.rechtspraak.nl). De uitspraken die in dit boek zijn verwerkt, bestaan zo veel mogelijk uit letterlijke citaten; voor enkele oudere uitspraken is dat niet het geval.

Schrijver dezes heeft zich de vrijheid veroorloofd een enkele keer, wanneer er sprake is van een hinderlijke typfout deze te verbeteren. Dat is gedaan zonder

opneming van een zin in de trant van: 'bedoeld zal zijn..., MC'. Dit zou storend werken.

Een woord dat door de auteur uit de uitspraak is verwijderd, omdat het niet op de juiste plaats stond, twee keer is geplaatst of ten onrechte is opgenomen, is tussen vierkante haken geplaatst. Een woord dat door de auteur is opgenomen dat niet in de uitspraak stond, is ook tussen vierkante haken geplaatst, met de volgende toevoeging: [..., MC].

De vindplaatsen van de uitspraken zijn vermeld, waardoor de weergave van de uitspraken te allen tijde is te controleren. Waar gebruik is gemaakt van een uitspraak die niet gepubliceerd is, zijn geen typefouten hersteld.

Een enkele keer is een deel van een uitspraak meer dan één keer opgenomen, omdat het paste bij meer dan één onderwerp en het mogelijk als een gemis beschouwd zou kunnen worden indien de uitspraak slechts op één plaats zou zijn opgenomen.

Overal waar verwezen wordt naar een deel uit de serie in de oude opzet is de tekst (oude opzet) achter het betreffende deel toegevoegd. Bij verwijzingen naar delen in de nieuwe opzet is geen tekst tussen haken opgenomen achter een deel.

Hoofdstuk 1

Algemene inleiding op de overeenkomst met de adviseur

- 1.1 Inleiding op de delen gewijd aan het adviseursrecht
- 1.2 Enkele aspecten van de overeenkomst met adviseur
 - 1.2.1 Rol van het BW
 - 1.2.2 Aard van de overeenkomst
 - 1.2.3 Het begrip adviseur
 - 1.2.4 Directievoering
 - 1.2.5 Vertegenwoordiging
- 1.3 Relevante wettelijke bepalingen uit het BW
- 1.4 Algemene voorwaarden
 - 1.4.1 DNR 2011 (2005)
 - 1.4.2 De SR 1997
 - 1.4.3 De RVOI 2001
- 1.5 Gedragsregels
 - 1.5.1 Inleiding
 - 1.5.2 BNA Gedragscode
 - 1.5.3 Het indienen van de klachten
 - 1.5.3.1 College van Toezicht en Raad van Beroep (BNA)
 - 1.5.3.2 Reglement op het College van Toezicht en de Raad van Beroep
 - 1.5.3.3 Procesreglement College van Toezicht en Raad van Beroep
 - 1.5.4 BNA Gedragsregels
 - 1.5.5 Gedragscode NLingenieurs

1.1 Inleiding op de delen gewijd aan het adviseursrecht

Het adviseursrecht is onderwerp van de Delen 7 tot en met 10 van de Serie Bouwen Aanbestedingsrecht. De verdeling van de onderwerpen waarop rechtspraak is verzameld, is als volgt: in het voorliggende onderwerp komen aan de orde: de totstandkoming van de overeenkomst, de inhoud van de overeenkomst, de vertegenwoordiging, de algemene verplichtingen van de opdrachtgever alsmede de tuchtrechtspraak op de BNA Gedragsregels. In Deel 8 staan de verplichtingen van de adviseur centraal: welke zijn er en welke rechtspraak is er ten aanzien van de tekortkomingen in de naleving daarvan? Ook komt in dat deel de verzuimregeling aan de orde. In Deel 9 gaat het om de rechtspraak inzake de schadevergoeding, de duur van de aansprakelijkheid, vertraging en onderbreking van de opdracht alsmede de opzegging van de opdracht. Deel 10 is gewijd aan het auteursrecht, en de regeling van de financiële afspraken waaronder het honorarium. De bespreking in alle delen is gebaseerd op de overeenkomst van de adviseur met een opdrachtgever, die niet als 'consument' in de zin van met name de art. 6:236 en 6:237 BW wordt beschouwd.

1.2 *Enkele aspecten van de overeenkomst met adviseur*

1.2.1 **Rol van het BW**

De overeenkomst met de adviseur wordt m.n. beheerst door de algemene voorwaarden, waarvan de belangrijkste op dit moment de SR 2011 (2005) zijn. Daarnaast is de wet van belang waarbij de gedachten uitgaan naar vooral de regeling van de opdracht in Boek 7 titel 7.7 (opdracht).

De overeenkomst met de adviseur is, anders dan bijvoorbeeld de aannemingsovereenkomst, niet als zodanig in het BW geregeld. Wel bevat de wet in titel 7, Afdeling 1, Opdracht in het algemeen, de volgende bepalingen die in het kader van Deel 7 relevant zijn. Het gaat om de volgende bepalingen:

Artikel 400

1. De overeenkomst van opdracht is de overeenkomst waarbij de ene partij, de opdrachtnemer, zich jegens de andere partij, de opdrachtgever, verbindt anders dan op grond van een arbeidsovereenkomst werkzaamheden te verrichten die in iets anders bestaan dan het tot stand brengen van een werk van stoffelijke aard, het bewaren van zaken, het uitvoeren van werken of het vervoeren of doen vervoeren van personen of zaken.
2. De artikelen 401-412 zijn, onverminderd artikel 413, van toepassing, tenzij iets anders voortvloeit uit de wet, de inhoud of aard van de overeenkomst van opdracht of van een andere rechtshandeling, of de gewoonte.

Artikel 402

1. De opdrachtnemer is gehouden gevolg te geven aan tijdig verleende en verantwoorde aanwijzingen omtrent de uitvoering van de opdracht.
2. De opdrachtnemer die op redelijke grond niet bereid is de opdracht volgens de hem gegeven aanwijzingen uit te voeren, kan, zo de opdrachtgever hem niettemin aan die aanwijzingen houdt, de overeenkomst opzeggen wegens gewichtige redenen.

Artikel 404

Indien de opdracht is verleend met het oog op een persoon die met de opdrachtnemer of in zijn dienst een beroep of een bedrijf uitoefent, is die persoon gehouden de werkzaamheden, nodig voor de uitvoering van de opdracht, zelf te verrichten, behoudens voor zover uit de opdracht voortvloeit dat hij deze onder zijn verantwoordelijkheid door anderen mag laten uitvoeren; alles onverminderd de aansprakelijkheid van de opdrachtnemer.

1.2.2 **Aard van de overeenkomst**

Uit deze bepalingen van het BW¹ alsmede het ontbreken van een afzonderlijke regeling van de adviseursovereenkomst blijkt dat de wetgever weinig aandacht aan deze overeenkomst schenkt.² Dit heeft ertoe geleid dat veel auteurs beschouwingen hebben geschreven over de vraag hoe deze overeenkomst juridisch moet worden

1. De regeling is uitgebreider dan hier weergegeven, maar desalniettemin weinig omvattend. S. van Gulijk spreekt in *Bouwrecht in kort bestek*, 2016, Den Haag, Instituut voor Bouwrecht, p. 82, van een 'een algemeen en open karakter'.

2. Dit dient niet opgevat te worden als kritiek, omdat net zoals in het aannemingsrecht de voorhanden zijnde algemene voorwaarden (DNR 2011 (2005)) een uitgebreide regeling bevatten. Weliswaar zijn deze niet in breed overleg opgesteld, maar uit de toelichting op de DNR blijkt wel dat opdrachtgevers zijn geraadpleegd.

getypeerd. Deze beschouwingen zijn meestal opgebouwd rond de overeenkomst met de architect, doch voor architect kan tevens raadgevend ingenieur gelezen worden.

Terecht vallen arbeidsovereenkomst en aanneming van werk bij alle auteurs af. Als mogelijkheden blijven over: een contract sui generis; een overeenkomst tot het verrichten van enkele diensten; lastgeving; opdracht.

In dezen wordt geen voorkeur uitgesproken. De vraag hoe de architectenovereenkomst moet worden gekwalificeerd, is immers nauwelijks van belang omdat op de meeste overeenkomsten tussen opdrachtgever en architect algemene voorwaarden van toepassing zijn, die de rechtsverhouding van partijen zelfstandig en uitputtend regelen.

Ik moge dus volstaan met een verwijzing naar literatuur over het rechtskarakter van de architectenovereenkomst.³

1.2.3 Het begrip adviseur

Het begrip adviseur is geïntroduceerd met de invoering van de DNR 2005. Dit is de neutrale overkoepelende term voor de architect en de raadgevend ingenieur. In art. 1 van de DNR 2005 wordt de term 'adviseur' omschreven als diegene die een opdracht aanvaardt. Bij 'architect' wordt in de begripsbepalingen, art. 1 DNR 2011 (2005), opgemerkt: in het kader van de regeling genoemd adviseur.

In de context van deze boeken valt niet alleen de architect of raadgevend ingenieur als beoefenaar van een vrij beroep hieronder, maar ook degene die architectenwerkzaamheden in dienst van de opdrachtgever van het werk verricht. De adviseur kan ook ingeschakeld worden door de opdrachtnemer in het kader van een UAV-GC 2005-overeenkomst.

Niet alleen de architect die een studie aan een technische hogeschool of een technische universiteit of soortgelijke studie achter de rug heeft, maar ook hij die zonder enige kwalificatie de handelingen verricht die een architect pleegt te verrichten, valt onder dit begrip. Niet alleen de architect die lid is van een der architectenorganisaties, maar ook de ongeorganiseerde architect. En ook degene die na de inwerkingtreding van de Wet op de architectentitel per 1 oktober 1988 zich geen architect (meer) mag noemen.

Ook valt onder het ruime begrip 'architect' de opdrachtgever die zelf architectenhandelingen verricht; een figuur die blijkens de rechtspraak nogal eens voorkomt.

1.2.4 Directievoering

Wanneer de adviseur, ongeacht of hij zelf het ontwerp heeft gemaakt of niet, toezicht houdt op het door de aannemer uit te voeren werk, wordt dit gewoonlijk met 'het voeren van directie' aangeduid. De adviseur wordt dan meestal als hij een architect is 'directievoerend architect' of kortweg 'directie' genoemd. Tegenwoordig worden veel directietaken uitgeoefend door anderen dan de architect. Directievoeren

3. Zie met name Bouwrecht in kort bestek (noot 1).

is een taak die speelt in UAV 2012-verband, waarbij het ontwerp van de opdrachtgever afkomstig is en de opdrachtgever traditioneel de architect ook toezicht liet houden op de naleving van de overeenkomst door de aannemer, waaronder ook de goede uitvoering van het ontwerp viel. Par. 3 UAV 2012 regelt dit onderwerp in de relatie opdrachtgever en aannemer, maar ook elders in de UAV 2012 zijn veel bepalingen betreffende directievoering opgenomen. Voor een volledig beeld van de werkzaamheden en verhoudingen van de opdrachtgever-directievoerder-aannemer is kennisneming van deze bepalingen van belang.

1.2.5 Vertegenwoordiging

De taak van de adviseur is vaak ook om de opdrachtgever te vertegenwoordigen, zie art. 2 lid 3 onder f DNR 2011 (2005), sprekend van het eventuele optreden van de adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever en zie voorts art. 7 DNR 2011 (2005).⁴ In afwijking van de wet, zie art. 3:61 lid 1 BW (volmachtverlening kan stilzwijgend of uitdrukkelijk worden verleend en is dus niet aan een vormvereiste gebonden) verlangt de DNR 2011 (2005) in art. 7 lid 1 dat de machtiging schriftelijk plaatsvindt.

Voor de vertegenwoordigingsbevoegdheid van de adviseur is de bevoegdheidsverlening door middel van een aanstelling, waartoe de MBO het handvat biedt, het belangrijkste.

Indien er sprake is van onbevoegde vertegenwoordiging door bijvoorbeeld een architect, is het mogelijk dat de opdrachtgever van de architect (de pseudo-vertegenwoordigde) jegens de derde met wie de architect handelde als pseudo-vertegenwoordiger geen beroep wordt gedaan op de onjuistheid van de veronderstelling van de derde dat de pseudo-vertegenwoordiger bevoegd was, indien die derde op grond van een verklaring of gedraging van die ander (de opdrachtgever/pseudo-vertegenwoordigde) heeft aangenomen en onder de gegeven omstandigheden redelijkerwijze mocht aannemen dat een toereikende volmacht was verleend, aldus art. 3:61 lid 2 BW. Bij de vraag wanneer er sprake is van dergelijke omstandigheden kan het feit dat het om een architect gaat, waarbij in het maatschappelijk verkeer bij een aanstelling normaal is dat hij een zekere vertegenwoordigingsbevoegdheid heeft, een belangrijke rol spelen.

Het vorenstaande is gebaseerd op enerzijds het autonomiebeginsel en anderzijds het vertrouwensbeginsel. Het eerste beginsel brengt mee dat – afgezien van wettelijke vertegenwoordiging – voor iedere vertegenwoordigingshandeling een wilsuiting van de principaal is vereist, welke de bevoegdheid tot handelen met zich meebrengt. Anderzijds verzet het *vertrouwens*beginsel zich ertegen dat ook tegenover derden waarmee de tussenpersoon handelt alleen het al of niet verleend zijn van vertegenwoordigingsbevoegdheid in de interne verhouding tussen principaal en tussenpersoon beslissend is.

4. Art. 4 van de Model Basisopdracht horend bij de DNR 2011 (2005) is de plaats waar dit verder uitgewerkt wordt.

Naar geldend recht wordt het vertrouwen van de wederpartij beschermd, maar alleen onder bepaalde voorwaarden. HR 6 mei 1926, NJ 1926, 721; W. 11513 (*Vas Dias/Salters*) bepaalde:

‘(...) dat men, ook door een vertegenwoordiger, alleen dan door overeenkomst kan worden verbonden, indien men zijn wil daartoe heeft geopenbaard, hetzij rechtstreeks hetzij doordat zulks uit de gedragingen van den verbonden persoon in verband met de eischen van het maatschappelijk verkeer en het daardoor bij de wederpartij opgewekte vertrouwen kan worden afgeleid.’

De omvang van de vertegenwoordigingsbevoegdheid zoals die aan de adviseur op basis van de overeenkomst met de opdrachtgever is verleend, is niet altijd gelijk aan de bevoegdheid waarop de aannemer mag vertrouwen op basis van zijn overeenkomst met de opdrachtgever, in dit soort gevallen vaak beheerst door de UAV 2012 (1989). In de UAV 2012 (1989) wordt in par. 3 lid 4 bepaald dat zolang niet anders is bepaald, de directie de opdrachtgever vertegenwoordigt ‘in alle zaken het werk betreffend’. Het is dan ook zaak dat de opdrachtgever erop let dat de interne en externe bevoegdheid tot vertegenwoordiging gelijk luidt.

Is er sprake van het hebben mogen aannemen van de veronderstelling dat de architect vertegenwoordigingsbevoegd was in een bepaalde situatie, dan komt de rechtshandeling tussen de opdrachtgever en de derde tot stand. In dat geval kan de opdrachtgever de pseudo-vertegenwoordigde mogelijk aansprakelijk houden uit hoofde van wanprestatie. Zie daarvoor dit deel par. 3.5.3.

1.3 Relevante wettelijke bepalingen uit het BW

Artikel 7:400 (definitie overeenkomst van opdracht)

1. De overeenkomst van opdracht is de overeenkomst waarbij de ene partij, de opdrachtnemer, zich jegens de andere partij, de opdrachtgever, verbindt anders dan op grond van een arbeidsovereenkomst werkzaamheden te verrichten die in iets anders bestaan dan het tot stand brengen van een werk van stoffelijke aard, het bewaren van zaken, het uitvoeren van werken of het vervoeren of doen vervoeren van personen of zaken.
2. De artikelen 401-412 zijn, onverminderd artikel 413, van toepassing, tenzij iets anders voortvloeit uit de wet, de inhoud of aard van de overeenkomst van opdracht of van een andere rechtshandeling, of de gewoonte.

Artikel 7:401 (verplichting goed opdrachtnemer)

De opdrachtnemer moet bij zijn werkzaamheden de zorg van een goed opdrachtnemer in acht nemen.

Artikel 7:402 (aanwijzingen opdrachtgever)

1. De opdrachtnemer is gehouden gevolg te geven aan tijdig verleende en verantwoorde aanwijzingen omtrent de uitvoering van de opdracht.
2. De opdrachtnemer die op redelijke grond niet bereid is de opdracht volgens de hem gegeven aanwijzingen uit te voeren, kan, zo de opdrachtgever hem niettemin aan die aanwijzingen houdt, de overeenkomst opzeggen wegens gewichtige redenen.

Artikel 7:403 (opdrachtgever op de hoogte houden)

1. De opdrachtnemer moet de opdrachtgever op de hoogte houden van zijn werkzaamheden ter uitvoering van de opdracht en hem onverwijld in kennis stellen van de voltooiing van de opdracht, indien de opdrachtgever daarvan onkundig is.
2. De opdrachtnemer doet aan de opdrachtgever verantwoording van de wijze waarop hij zich van de opdracht heeft gekweten. Heeft hij bij de uitvoering van de opdracht ten laste van de opdrachtgever gelden uitgegeven of te diens behoeve gelden ontvangen, dan doet hij daarvan rekening.

Artikel 7:404 (opdracht verleend aan bepaalde persoon)

Indien de opdracht is verleend met het oog op een persoon die met de opdrachtnemer of in zijn dienst een beroep of een bedrijf uitoefent, is die persoon gehouden de werkzaamheden, nodig voor de uitvoering van de opdracht, zelf te verrichten, behoudens voor zover uit de opdracht voortvloeit dat hij deze onder zijn verantwoordelijkheid door anderen mag laten uitvoeren; alles onverminderd de aansprakelijkheid van de opdrachtnemer.

Artikel 7:405 (loon verschuldigd)

1. Indien de overeenkomst door de opdrachtnemer in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf is aangegaan, is de opdrachtgever hem loon verschuldigd.
2. Indien loon is verschuldigd doch de hoogte niet door partijen is bepaald, is de opdrachtgever het op de gebruikelijke wijze berekende loon of, bij gebreke daarvan, een redelijk loon verschuldigd.

Artikel 7:406 (onkostenvergoeding)

1. De opdrachtgever moet aan de opdrachtnemer de onkosten verbonden aan de uitvoering van de opdracht vergoeden, voor zover deze niet in het loon zijn begrepen.
2. De opdrachtgever moet de opdrachtnemer de schade vergoeden die deze lijdt ten gevolge van de hem niet toe te rekenen verwezenlijking van een aan de opdracht verbonden bijzonder gevaar. Heeft de opdrachtnemer in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf gehandeld, dan geldt de vorige zin slechts, indien dat gevaar de risico's welke de uitoefening van dat beroep of bedrijf naar zijn aard meebrengt, te buiten gaat. Geschiedt de uitvoering van de opdracht anderszins tegen loon, dan is de eerste zin slechts van toepassing, indien bij de vaststelling van het loon met het gevaar geen rekening is gehouden.

Artikel 7:407 (hoofdelijke verbondenheid)

1. Indien twee of meer personen tezamen een opdracht hebben gegeven, zijn zij hoofdelijk tegenover de opdrachtnemer verbonden.
2. Indien twee of meer personen tezamen een opdracht hebben ontvangen, is ieder van hen voor het geheel aansprakelijk ter zake van een tekortkoming in de nakoming, tenzij de tekortkoming niet aan hem kan worden toegerekend.

Artikel 7:408 (opzegging)

1. De opdrachtgever kan te allen tijde de overeenkomst opzeggen.
2. De opdrachtnemer die de overeenkomst is aangegaan in de uitoefening van een beroep of bedrijf, kan, behoudens gewichtige redenen, de overeenkomst slechts opzeggen, indien zij voor onbepaalde duur geldt en niet door volbrenging eindigt.
3. Een natuurlijk persoon die een opdracht heeft verstrekt anders dan in de uitoefening van een beroep of bedrijf, is, onverminderd artikel 406, ter zake van een opzegging geen schadevergoeding verschuldigd.

Artikel 7:409 (overlijden opdrachtnemer)

1. Indien de opdracht met het oog op een bepaalde persoon is verleend, eindigt zij door zijn dood.
2. Alsdan zijn diens erfgenamen, indien zij kennis dragen van de erfopvolging en van de opdracht, verplicht al datgene te doen wat de omstandigheden in het belang van de wederpartij eisen. Een overeenkomstige verplichting rust op degenen in wier dienst of met wie de opdrachtnemer een beroep of bedrijf uitoefende.

Artikel 7:410 (overlijden opdrachtgever)

1. De dood van de opdrachtgever doet de opdracht slechts eindigen, indien dit uit de overeenkomst voortvloeit, en dan eerst vanaf het tijdstip waarop de opdrachtnemer de dood heeft gekend.
2. Eindigt de opdracht door de dood van de opdrachtgever, dan is de opdrachtnemer niettemin verplicht al datgene te doen wat de omstandigheden in het belang van de wederpartij eisen.

Artikel 7:411 (voortijdige beëindiging overeenkomst)

1. Indien de overeenkomst eindigt voordat de opdracht is volbracht of de tijd waarvoor zij is verleend, is verstreken, en de verschuldigdheid van loon afhankelijk is van de volbrenging of van het verstrijken van die tijd, heeft de opdrachtnemer recht op een naar redelijkheid vast te stellen deel van het loon. Bij de bepaling hiervan wordt onder meer rekening gehouden met de reeds door de opdrachtnemer verrichte werkzaamheden, het voordeel dat de opdrachtgever daarvan heeft, en de grond waarop de overeenkomst is geëindigd.
2. In het in lid 1 bedoelde geval heeft de opdrachtnemer slechts recht op het volle loon, indien het einde van de overeenkomst aan de opdrachtgever is toe te rekenen en de betaling van het volle loon, gelet op alle omstandigheden van het geval, redelijk is. Op het bedrag van het loon worden de besparingen die voor de opdrachtnemer uit de voortijdige beëindiging voortvloeien, in mindering gebracht.

Artikel 7:412 (rechtsvordering)

Een rechtsvordering tegen de opdrachtnemer tot afgifte van de stukken die hij ter zake van de opdracht onder zich heeft gekregen, verjaart door verloop van vijf jaren na de aanvang van de dag, volgende op die waarop zijn bemoeiingen zijn geëindigd.

Artikel 7:413 (dwingend recht)

1. Van artikel 408 lid 3 kan niet worden afgeweken.
2. Van de artikelen 408 lid 1 en 411 kan niet worden afgeweken ten nadele van een opdrachtgever als bedoeld in artikel 408 lid 3.
3. Van artikel 412 kan slechts op dezelfde voet worden afgeweken als van de regels inzake de verjaring van rechtsvorderingen die in titel 11 van Boek 3 zijn opgenomen.

1.4 *Algemene voorwaarden*

Wanneer het gaat om de rechten en verplichtingen van de adviseur, nemen de algemene voorwaarden die de rechtsverhouding tussen opdrachtgever en architect regelen een centrale plaats in. Deze worden met enige regelmaat aangepast. In deze serie is de DNR 2011 (2005), herzien in 2013, het uitgangspunt.⁵ Bepalingen uit de SR 1997 en de RVOI 2001 zijn ook nog opgenomen alsmede de daarop verschenen rechtspraak. Hoewel het belang van die voorwaarden al jaren afneemt, zijn zij voor de rechtspraak op de DNR 2011 (2005) wel nog van belang, omdat een deel van de bepalingen in de DNR 2011 (2005) geënt is op bepalingen in deze algemene voorwaarden en omdat er nog steeds overeenkomsten onder vigeur van die algemene voorwaarden tot stand komen dan wel nog doorlopen. De rechtspraak op nog oudere algemene voorwaarden is nog maar sporadisch opgenomen.

5. Hoewel de volledige titel is, zoals in de tekst weergegeven, wordt in deze Serie steeds gesproken van DNR 2011 (2005).

Omdat voor de positie van de adviseur betrokken bij een bouwproject mede bepaald kan worden door het feit dat de opdrachtgever met de aannemer een overeenkomst onder vigeur van de UAV 2012 (1989) is aangegaan, is par. 3 van de UAV 2012 (1989) hieronder ook opgenomen.

1.4.1 DNR 2011 (2005)

In 2005 zijn door de brancheorganisaties BNA en de toenmalige Organisatie van advies- en ingenieursbureaus ONRI (thans geheten: NIngenieurs) nieuwe voorwaarden opgesteld, die gebruikt kunnen worden door architecten, ingenieurs en adviseurs, de DNR 2005, voluit: De Nieuwe Regeling 2005, Rechtsverhouding opdrachtgever-architect, ingenieur en adviseur DNR 2005. In 2011 zijn deze algemene voorwaarden herzien en heten thans DNR 2011. In 2013 vond een kleine aanpassing plaats aan art. 56.⁶

De uitgave van de DNR 2011 (2005) bestaat uit drie delen: de algemene voorwaarden, een toelichting daarop en de Model Basisopdracht.

De regeling is tot stand gekomen met behulp van een werkgroep waarin vertegenwoordigers zaten van BNA en NIngenieurs, bijgestaan door onafhankelijke auteurs. Gedurende de ontwikkeling van de regeling zijn de leden van beide organisaties alsmede vertegenwoordigers van opdrachtgevers geconsulteerd. De DNR 2005 zijn besproken in *Bouwrecht* 2005, p. 873 e.v. en p. 976 e.v.⁷

1.4.2 De SR 1997

Op 1 januari 1997 zijn in werking getreden de SR 1997. In *BladNA* van december 1996, p. 3, wordt aangegeven waarom tot een ingrijpende herziening is overgegaan. Ik wijs met name op de behoefte gevoeld onder leden van de BNA aan verduidelijking van de standaardwerkzaamheden en aan de verwerking van de kosten die zijn gemoeid met extra werkzaamheden voortvloeiend uit nieuwe regelgeving. Blijkens het genoemde artikel is er overleg geweest met vertegenwoordigers van opdrachtgevende ministeries, koepels van woningcorporaties, de VNG en de NEPROM. In het februarinummer (1997) van *BladNA*, p. 3, wordt medegedeeld dat formeel overleg met opdrachtgevers gestart is. *BladNA* meldde in het novembernummer van 1997 dat de Rijksgebouwendienst, NWR en NCIV de SR 1997 als uitgangspunt voor opdrachten aan architecten hebben geaccepteerd. In het aprilnummer van 1998 wordt melding gemaakt van de acceptatie van deze voorwaarden door het College voor Ziekenhuisvoorzieningen.⁸

6. Zie het volgende document (laatstelijk geraadpleegd op 24 juni 2020): <https://www.nlingenieurs.nl/assets/800a196db6/Wijzigingsdocument-Herziening-DNR-20111.pdf>.

7. Zie uitgebreid over de DNR: DNR 2011 Toegelicht van de hand van A.M. Ubink en A. Oldengarm. Uitgegeven door het Instituut voor Bouwrecht, 's-Gravenhage, 2012.

8. Zie voor de verdere voorgeschiedenis nummer 423 in Deel 7 (oude opzet).

1.4.3 De RVOI 2001

De andere set van algemene voorwaarden van belang voor het ontstaan van de DNR 2011 (2005) is de RVOI 2001. De tekst van deze algemene voorwaarden alsmede de daarop gevormde rechtspraak worden eveneens weergegeven voor zover nog relevant.

De RVOI 2001 is een herziening van de RVOI 1998, welke laatste op zijn beurt een herziening was van de RVOI 1987, herziene druk 1993. In de inleiding bij de uitgave van de RVOI 2001 worden de redenen voor de hier genoemde herzieningen gegeven. Het betrof beide keren een 'lichte' herziening, waarbij geen principiële veranderingen beoogd zijn. De herzieningen zijn voorbereid door een werkgroep samengesteld uit KIVI-leden werkzaam bij opdrachtgevers en adviesbureaus.

1.5 Gedragsregels

1.5.1 Inleiding

De BNA en NIngenieurs (voorheen: ONRI) kennen beide gedragsregels waaraan de leden van deze organisaties gezien de aanhef van de gedragsregels geacht worden zich te houden. Veel jurisprudentie is over de gedragsregels niet bekend. Op de website van de BNA (www.bna.nl) zijn uitspraken dienaangaande gepubliceerd alsmede het Reglement op het College van Toezicht en de Raad van Beroep en het Procesreglement van het College van Toezicht en de Raad van Beroep. Gezien het belang van gedragsregels in de bouw zijn de gedragsregels van de BNA en NIngenieurs hier opgenomen.

De gedragsregels van de BNA dateren oorspronkelijk van juni 1998, zijn gewijzigd in november 2002, in december 2006 en in 2014. Zie voor de reden van de laatste wijziging de tekst onder de thans weer te geven BNA Gedragsregels. In juni 2019 is door de BNA een nieuwe gedragscode gepubliceerd, De BNA Gedragscode Verantwoordelijkheid, integriteit & professionaliteit. De oude en de nieuwe regels zijn hieronder opgenomen. De gedragsregels van NIngenieurs dateren van juni 2010.

1.5.2 BNA Gedragscode⁹

BNA Gedragscode Verantwoordelijkheid, integriteit & professionaliteit

De gedragscode Verantwoordelijkheid, integriteit & professionaliteit van de Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond van Nederlandse Architecten BNA, in het dagelijks verkeer handelend onder de naam BNA, Branchevereniging Nederlandse Architectenbureaus, geeft aan hoe de leden, hier BNA-bureau genoemd, zich bij de uitvoe-

9. De Gedragscode en de andere documenten die in deze paragraaf zijn opgenomen, zijn overgenomen van de website www.bna.nl, welke laatstelijk is geraadpleegd op 5 januari 2020. Navraag bij de BNA leert dat deze Gedragscode door de ledenraad van de BNA is goedgekeurd op 20 november 2019.

ning van hun beroep willen gedragen en hoe ze zich willen opstellen ten opzichte van de samenleving, hun opdrachtgevers, bouwpartners, collega's en medewerkers.

Kernwaarden

De gedragscode is gestoeld op drie kernwaarden: verantwoordelijkheid, integriteit en professionaliteit.

Verantwoordelijkheid

Het BNA-bureau is zich bewust van het publieke belang van het functioneren in het maatschappelijk verkeer en van de bijdrage die het BNA-bureau bij de uitoefening van het beroep van architect kan leveren aan de ontwikkeling van de ruimtelijke omgeving. Het BNA-bureau weet zich verantwoordelijk voor de werkzaamheden en handelt binnen het kader van de opdracht met respect voor mens, samenleving en milieu.

Als werkgever én als opdrachtnemer handelt het BNA-bureau te allen tijde volgens de uitgangspunten van inclusiviteit en (gender)diversiteit, waarbij het BNA-bureau iedereen – ongeacht geslacht, (etnische) achtergrond, seksuele geaardheid, geloofsovertuiging of (arbeids)beperking – met respect en op basis van gelijkwaardigheid behandelt.

De zorg van het BNA-bureau geldt zowel de gebouwde en ongebouwde omgeving, als de participanten in de processen waar het BNA-bureau uit hoofde van beroepsuitoefening bij betrokken is.

Integriteit

Het BNA-bureau oefent het beroep van architect uit naar eer en geweten. Het BNA-bureau maakt zich niet schuldig aan oneerlijke concurrentie en respecteert de principes van goed werkgeverschap. Als opdrachtnemer behartigt het BNA-bureau in een vertrouwenspositie onafhankelijk de belangen van de opdrachtgever, zonder zich op onoorbare wijze te laten beïnvloeden door nevenbelangen.

Het BNA-bureau behandelt de in het kader van de opdracht verkregen vertrouwelijke informatie als zodanig.

Professionaliteit

Bij de uitoefening van het beroep van architect handelt het BNA-bureau competent en vakbekwaam. Het BNA-bureau zorgt ervoor de beschikking te hebben over de voor de werkzaamheden benodigde kennis, vaardigheden, financiële en technische middelen. Professionaliteit blijkt ook uit het vermogen om processen adequaat in te richten en aan te sturen en uit een solide bedrijfsvoering.

Het BNA-bureau draagt bij aan een goede werkrelatie met collega's en andere participanten in het bouwproces. Het BNA-bureau zorgt in de relatie met de opdrachtgever voor heldere communicatie en voorlichting.

De regels in de praktijk

1. Het BNA-bureau die een opdracht in strijd acht met de verantwoordelijkheden voor mens, samenleving en milieu, vestigt de aandacht van de opdrachtgever hierop en zet zich in om de strijdigheid op te heffen.
2. Het BNA-bureau is transparant over de zakelijke en persoonlijke belangen die op een of andere wijze zijn functioneren zouden kunnen beïnvloeden.
3. Het BNA-bureau bedingt of aanvaardt geen geldelijk belang of enig ander voordeel van derden, noch kent deze toe aan derden bij het verkrijgen, verlenen, aanvaarden of uitvoeren van een opdracht anders dan de met de opdrachtgever overeengekomen beloning.
4. Het BNA-bureau houdt zich op de hoogte van de voor het vakgebied relevante ontwikkelingen en zorgt dat kennis en vaardigheden inclusief die van medewerkers op het vereiste niveau blijven.

5. Het BNA-bureau zorgt ervoor te beschikken over voldoende deskundigheid, vakbekwaamheid en capaciteit van het bureau, dan wel deze van buitenaf in te schakelen, om de opdracht uit te voeren.
6. Het BNA-bureau aanvaardt opdrachten op basis van voorwaarden waarin de wederzijdse rechten en plichten van opdrachtgever en architect op schrift deugdelijk zijn vastgelegd.
7. Indien een BNA-bureau wordt gevraagd om de werkzaamheden van een andere architect te herzien of over te nemen dan doet hij dat op zorgvuldige wijze met respect voor het werk van de collega, ook met het oog op de belangen van de opdrachtgever.
8. Het BNA-bureau geeft erkenning aan het aandeel dat medewerkers, adviseurs, collega's en anderen in het ontwerp hebben gehad.

Naleving

Deze code geldt voor alle leden van de BNA.

Het BNA-bureau als werkgever informeert medewerkers over deze code en ziet erop toe dat zij zich hieraan houden. Het BNA-bureau draagt er zorg voor dat deze code wordt nageleefd door alle personen die werkzaam zijn bij of verbonden zijn aan het bureau. De bestuurders zijn daarvoor verantwoordelijk en daarop aanspreekbaar in het kader van de handhaving van deze code.

Handhaving

Onverminderd de rechten en plichten die voortvloeien uit het lidmaatschap van de BNA houden de leden zich aan de BNA code integriteit en professionaliteit en de wet- en regelgeving van het land waarin het beroep wordt uitgeoefend.

Op de naleving van deze gedragscode wordt toegezien door het College van Toezicht en de Raad van Beroep. De wijze waarop klachten kunnen worden ingediend en hoe ze worden behandeld is vastgelegd in het procesreglement en het reglement op het college van toezicht en de raad van beroep.

Klachten over architecten die verbonden zijn aan een BNA-bureau, worden geacht te zijn gericht tegen het BNA-bureau.

1.5.3 Het indienen van de klachten

1.5.3.1 College van Toezicht en Raad van Beroep (BNA)

Klachten over het niet naleven van de gedragscode kunnen ingediend worden bij het College van Toezicht, waarna een maatregel opgelegd kan worden. Van de uitspraken van het College van Toezicht is beroep mogelijk bij de Raad van Toezicht.

Het College van Toezicht oordeelt – desgevraagd – over de wijze waarop de leden van de BNA hun beroep uitoefenen en de gedragsregels in acht nemen. Het College bestaat uit leden van de BNA. De voorzitter en secretaris zijn onafhankelijke juristen. Het College van Toezicht neemt klachten in eerste aanleg in behandeling. De behandeling in beroep vindt plaats bij de Raad van Beroep.

Aan een procedure voor het College van Toezicht en de Raad van Beroep zijn kosten verbonden. de (medewerkers van) BNA-bureaus, hun opdrachtgevers, de dekenen, de seniorleden en het bestuur zijn vrijgesteld van de betaling van deze administratiekosten, aldus het bepaalde in art. 7 lid 2 van het hieronder opgenomen Regle-

ment. De hoogte van de bedragen wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld, zie lid 1 van art. 7 van het zojuist genoemde Reglement.

Klachten van architecten/architectenbureaus – al dan niet lid van de BNA – over BNA-leden, worden pas in behandeling genomen nadat partijen hun geschil ter bemiddeling hebben voorgelegd aan een deken, en de deken aangeeft het geschil niet tot een einde te kunnen brengen, zo is bepaald in art. 7 lid 3 Procesreglement College van Toezicht en Raad van Beroep, ook hieronder opgenomen. Het reglement van deze colleges alsmede het procesreglement is gepubliceerd op de website van de BNA, www.bna.nl, alwaar ook geanonimiseerde uitspraken van het College van Toezicht en de Raad van Beroep zijn te vinden. De publicatie gaat terug tot uitspraken gedaan in 2009.

1.5.3.2 *Reglement op het College van Toezicht en de Raad van Beroep*

Als bedoeld in artikel 30 van de Statuten van de Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond van Nederlandse Architecten BNA, in het dagelijks verkeer handelend onder de naam BNA, Branchevereniging Nederlandse Architectenbureaus.

1. BEGRIPSBEPALINGEN

Art. 1

In dit reglement wordt verstaan onder:

- vereniging: Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond van Nederlandse Architecten BNA, in het dagelijks verkeer handelend onder de naam BNA, Branchevereniging Nederlandse Architectenbureaus;
- ledenraad: ledenraad van de vereniging;
- bestuur: bestuur van de vereniging;
- deken: een functionaris als bedoeld in het reglement op de dekenen;
- college: college van toezicht als bedoeld in de statuten van de vereniging;
- raad: raad van beroep als bedoeld in de statuten van de vereniging;
- gedragscode: gedragscode als bedoeld in de statuten van de vereniging;
- BNA-bureau: een lid in de zin van de statuten van de vereniging;
- seniorlid: aangeslotene als bedoeld in artikel 6 van het huishoudelijk reglement;
- klager: het BNA-bureau, de deken, de opdrachtgever van een BNA-bureau, de architect verbonden aan een BNA-bureau en een andere rechtstreeks belanghebbende alsmede het bestuur, wanneer een hunner een klacht heeft ingediend;
- klacht: een schriftelijke mededeling, bestemd voor het college van toezicht inhoudende de stelling dat een (medewerker van een) BNA-bureau of een deken of een seniorlid heeft gehandeld of iets heeft nagelaten in strijd met de gedragscode alsmede, voor zover het bestuur als klager optreedt, de stelling dat een (medewerker van een) BNA-bureau of een deken of een seniorlid het belang van de vereniging of de uitoefening van het beroep van architect aantoonbaar heeft geschaad door diens handelen of nalaten in strijd met de gedragscode;
- architect: een natuurlijk persoon, die als architect, interieurarchitect, stedenbouwkundige of tuin- en landschapsarchitect in het Nederlandse architectenregister is ingeschreven;

2. TAAK

Art. 2

1. Het college van toezicht heeft tot taak:
 - a. het in behandeling nemen van klachten en het nemen van maatregelen ten aanzien van die (medewerkers van) BNA-bureaus of seniorleden, die handelen in strijd met de gedragscode;
 - b. het in behandeling nemen van klachten en het nemen van maatregelen ten aanzien van die dekenen, die handelen in strijd met het reglement op de dekenen of de gedragscode;
 - c. het in behandeling nemen van klachten, ingediend door het bestuur op grond dat het belang van de vereniging of de uitoefening van het beroep van architect aantoonbaar is geschaad door een handelen of nalaten van een (medewerker van een) BNA-bureau of een seniorlid in strijd met de gedragscode of van een deken in strijd met het reglement op de dekenen of de gedragscode en het nemen van maatregelen te dien aanzien;
 - d. het in behandeling nemen van zaken de uitoefening van het beroep rakende, in geval van de aanwezigheid van een compromissoir beding of akte van compromis overeengekomen tussen BNA-bureaus, met uitzondering van geschillen tussen opdrachtgever en architect of tussen hun erfgenamen of rechtverkrijgenden of van geschillen uit een maatschapsovereenkomst;
 - e. het gevraagd en ongevraagd geven van adviezen aan het bestuur in verband met de taak van het college en voorstellen te doen met betrekking tot de gedragscode.
2. De raad van beroep heeft tot taak:
 - a. uitspraak te doen in beroep tegen een door het college van toezicht gedane uitspraak als bedoeld in artikel 1.a, 1.b en 1.c van dit artikel. In zaken als bedoeld in het eerste lid onder d is een partij slechts ontvankelijk in haar beroep indien het compromissoir beding of akte van compromis hierin voorziet;
 - b. het gevraagd en ongevraagd geven van adviezen aan het bestuur in verband met de taak van het college en voorstellen te doen met betrekking tot de gedragscode.

3. ALGEMENE BEPALINGEN

Art. 3

1. Het college bestaat uit een voorzitter, twee secretarissen, allen meester in de rechten en ten minste vier architect-leden.
2. De raad bestaat uit een voorzitter en secretaris, beiden meester in de rechten en ten minste drie architect-leden.
3. De voorzitter, secretarissen en de architect-leden van het college en de raad worden op voordracht van het bestuur benoemd door de ledenraad voor een tijdvak van drie jaar.

De architect-leden worden gekozen uit architecten verbonden aan BNA-bureaus of seniorleden. De voorzitter s en secretarissen van het college en de raad zijn telkens voor drie jaar herbenoembaar.

De architect-leden zijn eenmaal voor drie jaar herbenoembaar. Het college en de raad stellen een rooster van aftreden op.
4. Het college respectievelijk de raad benoemt uit zijn midden een plaatsvervangend voorzitter.

Deze vervangt de voorzitter in geval van diens ontstentenis.
5. De voorzitter en bij diens afwezigheid de plaatsvervangend voorzitter neemt deel aan alle zittingen van het college en de raad.
6. De functies van voorzitter en secretaris van het college en de raad zijn bezoldigde functies en komen ten laste van de vereniging.

4. COLLEGE VAN TOEZICHT EN DE RAAD VAN BEROEP

Art. 4

1. Het college en de raad vergaderen tenminste eenmaal per jaar gezamenlijk en beslissen over alle zaken voor zover in het reglement niet anders is bepaald. Het college en de raad brengen ieder jaarlijks vóór 1 mei verslag uit van hun werkzaamheden aan het bestuur.

5. COLLEGE VAN TOEZICHT

Art. 5

1. De tuchtrechtspraak wordt namens het college in eerste aanleg uitgeoefend door de (plaatsvervangend) voorzitter samen met twee architect-leden van het college, aangewezen door de (plaatsvervangend) voorzitter. Zij beslissen bij gewone meerderheid van stemmen.

6. RAAD VAN BEROEP

Art. 6

1. De behandeling in beroep geschiedt door de (plaatsvervangend) voorzitter samen met twee architect-leden van de raad, aangewezen door de (plaatsvervangend) voorzitter. Zij beslissen bij gewone meerderheid van stemmen.

7. ADMINISTRATIEKOSTEN

Art. 7

1. Zowel voor het in behandeling nemen van een klacht of gelijktijdig ingediende klachten door het college als voor het in behandeling nemen van een hoger beroep door de raad is klager dan wel degene die beroep instelt een bedrag aan administratiekosten verschuldigd. De hoogte van de bedragen wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld.
2. Van het betalen van administratiekosten zijn uitgezonderd de (medewerkers van) BNA-bureaus, hun opdrachtgevers, de dekenen, de seniorleden en het bestuur.
3. Het bedrag moet worden voldaan aan de vereniging en door deze zijn ontvangen uiterlijk binnen drie weken na ontvangst van de klacht dan wel het beroepschrift.
4. Klager kan bij het indienen van zijn klacht dan wel het beroepschrift tevens verzoeken van het betalen van administratiekosten te worden vrijgesteld omdat hij als onvermogen moet worden aangemerkt. Op dit verzoek wordt – voorafgaande aan de verdere behandeling – door het college dan wel de raad in hoogste instantie beslist. Op de datum van de eventuele afwijzende beslissing vangt de in lid 3 bedoelde termijn aan.
5. De administratiekosten worden terugbetaald wanneer klager dan wel degene die beroep instelt geheel of gedeeltelijk in het gelijk wordt gesteld.

8. UITSPRAKEN EN MAATREGELEN

Art. 8

1. Alle beslissingen worden schriftelijk gegeven en zijn met redenen omkleed.
2. Het college kan, indien gehandeld is in strijd met de gedragscode, één of meer van de navolgende maatregelen nemen:
 - a. waarschuwing;
 - b. berisping;
 - c. veroordeling van beklagde in: (i) de kosten die de klager in verband met de behandeling van de klacht redelijkerwijs heeft moeten maken (anders dan de administratiekosten als bedoeld in artikel 7), (ii) de kosten die de vereniging in verband met de behandeling van de klacht heeft moeten maken; en (iii) de overige kosten die in verband met de behandeling van de zaak zijn gemaakt;
 - d. geldboete van ten hoogste € 50.000,- te voldoen aan de vereniging;

- e. openbaarmaking van de uitspraak op een door het college te bepalen wijze;
 - f. ontzetting uit het lidmaatschap.
3. Het college kan bepalen dat de handeling in zo geringe mate in strijd is met de gedragscode of slechts in zo geringe mate verwijtbaar is, dat geen maatregel wordt opgelegd.

9. PROCESREGLEMENT

Art. 9

1. Ter nadere uitwerking van dit reglement en ter bepaling van de procesorde stellen het college en de raad tezamen, gehoord het bestuur, een procesreglement vast dat niet in strijd mag zijn met het in dit reglement bepaalde.

10. WIJZIGING VAN DIT REGLEMENT

Art. 10

1. Voorstellen tot wijziging van dit reglement worden door het bestuur schriftelijk en van een toelichting voorzien ingediend.
2. Wijziging van dit reglement kan slechts plaatshebben door middel van een besluit van de ledenraad, waartoe werd opgeroepen met de mededeling dat daarin een voorstel tot wijziging van dit reglement zal worden behandeld en waarbij het voorstel, waarin de voorgestelde wijziging(en) is/zijn opgenomen, aan alle afgevaardigden ter inzage beschikbaar is gesteld.
3. Tot wijziging van dit reglement kan slechts worden besloten met volstrekte meerderheid van stemmen.

Gewijzigd en vastgesteld door de ledenraad de vergadering van 20 november 2019.

1.5.3.3 *Procesreglement College van Toezicht en Raad van Beroep*

De Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond van Nederlandse Architecten BNA heeft bij artikel 30 van haar statuten een College van Toezicht en een Raad van Beroep ingesteld. In artikel 9 van het overeenkomstig de statuten vastgestelde reglement op het College van Toezicht en de Raad van Beroep is bepaald dat ter nadere uitwerking van dat reglement en ter bepaling van de procesorde door het College van Toezicht en de Raad van Beroep tezamen, gehoord het bestuur, een procesreglement zal worden vastgesteld.

Het College van Toezicht en de Raad van Beroep hebben, gehoord het bestuur, dit procesreglement vastgesteld als volgt.

1. BEGRIPSBEPALINGEN

Art. 1

In dit procesreglement wordt verstaan onder:

- vereniging: Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond van Nederlandse Architecten BNA, in het dagelijks verkeer handelend onder de naam BNA, Branchevereniging Nederlandse Architectenbureaus;
- ledenraad: de vergadering van afgevaardigden die het hoogste orgaan van de vereniging vormt;
- bestuur: bestuur van de vereniging;
- college: college van toezicht;
- kamer: de (plaatsvervangend) voorzitter, samen met twee leden van het college of de raad;
- raad: raad van beroep;

- reglement: reglement op het college van toezicht en de raad van beroep.

2. DE GEZAMENLIJKE VERGADERING VAN HET COLLEGE EN DE RAAD

Art. 2

1. Voor de gezamenlijke vergadering ontvangen alle leden van het college en de raad ten minste veertien dagen tevoren een oproeping met een opgave van te behandelen agendapunten en eventueel daarbij behorende bijlagen.
2. De opstelling van de agenda en de vaststelling van de vergaderdatum geschiedt door de (plaatsvervangend) voorzitters in overleg met de secretarissen.
3. De secretaris van het college draagt zorg voor een tijdige oproeping.
4. In de ieder jaar te houden gezamenlijke vergadering wordt steeds als agendapunt behandeld het jaarlijks vóór 1 mei door het college en de raad uit te brengen verslag van hun werkzaamheden over het afgelopen jaar aan het bestuur. Indien het verdere verloop van het verslagjaar naar het oordeel van de voorzitters aanleiding geeft tot aanvulling of wijziging van het verslag, zal de aanvulling en of wijziging ter fiattering aan de leden van het college en de raad worden toegezonden.
5. Een gezamenlijke vergadering wordt voorts bijeengeroepen zo vaak als de voorzitters dit nodig oordelen, dan wel op aan de voorzitters gedaan voorstel van ten minste drie leden van het college of de raad.

3. DE SAMENSTELLING VAN HET COLLEGE EN VAN DE RAAD

Art. 3

1. Het aantal leden van het college, die architect zijn, bedraagt ten hoogste vijftien.
2. Het aantal leden van de raad, die architect zijn, bedraagt ten hoogste tien.
3. In een tussentijdse vacature in het college of in de raad wordt door de eerstvolgende te houden ledenraad voorzien.
4. Leden van het college of van de raad, aan wie het nemen van een tuchtrechtelijke beslissing is opgedragen, blijven ook na hun defungeren daarmee belast.

Art. 4

De secretaris van het college dan wel van de raad geeft ten minste vier maanden voor de datum, waarop een benoeming volgens het in artikel 3.3 van het reglement bedoelde rooster van aftreden eindigt, kennis aan het bestuur met het verzoek voor tijdige herbenoeming dan wel benoeming in de vacature zorg te dragen.

4. DE SAMENSTELLING VAN DE KAMERS

Art. 5

Bij de aanwijzing van een kamer, op de voet van de artikelen 5 en 6 van het reglement, ziet de (plaatsvervangend) voorzitter erop toe dat alle leden van het college en de raad te rechter tijd aan zittingen deelnemen. Daartoe houdt de betreffende secretaris een rooster bij.

5. HET INDIENEN VAN EEN KLACHT

Art. 6

1. Een klacht moet schriftelijk, behoorlijk omschreven en toegelicht, bij het college aanhangig worden gemaakt door toezending per e-mail aan het college. Als datum van aanhangig maken geldt de datum waarop de email in de mailbox cvt@bna.nl is binnengekomen.
2. De secretaris bevestigt de ontvangst van een klacht aan de klager en stelt de (plaatsvervangend) voorzitter van de ontvangen klacht in kennis.
3. Indien de klager administratiekosten verschuldigd is, wordt de klacht pas in behandeling genomen na ontvangst daarvan.